
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ДОСВІД УКРАЇНИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Майстренко Л. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-590-7-18>

ВСТУП

Активне інноваційне просування окреслює сьогодення, зокрема в освітньому середовищі. Інноваційний поступ освітньої системи є стратегічною метою України, яка досягається шляхом цифровізації закладів вищої освіти (надалі – ЗВО), посилення наукових розвідок та забезпечення умов для інноваційного процесу. Вивчення іноземних мов – ключова складова гуманізації вищої освіти, адже воно стимулює формування цілісного світогляду, прищеплює цінності, сприяє налагодженню комунікативних зв'язків, взаємовідносин і порозумінню між різноманітними людьми, націями та культурами. Неоціненну допомогу в цьому надають інноваційні технології. Цифрова еволюція зумовила впровадження передових технологій у звичні освітні підходи, і як наслідок, ми зараз свідки глобального переходу освіти в цифрову площину. Інноваційне навчання сприяє не просто механічному, а глибинному й більш осмисленому засвоєнню знань, формуванню навичок самостійно аналізувати та оцінювати інформацію, а також робити аргументовані висновки. Запровадження такого навчання потребує планомірного використання особливих методів та технологій. Обрана тема дослідження є предметом аналізу українських і закордонних науковців. Наприклад, Д. Мудрик у своїй праці акцентує увагу на специфіці застосування новаторських підходів у викладанні іноземної мови у вищих навчальних закладах¹.

¹ Мудрик Д. П. Сучасні освітні технології у викладанні дисципліни «Іноземна мова» у закладах вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 2(30). С. 1274–1285. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/9090/9137> (дата звернення: 11.09.2024).

Сергєєва переконана, що методи навчання становлять основу успіху у вивченні іноземної мови². В. Шастало, зі свого боку, аргументує, що поліпшенню якості вивчення іноземних мов сприятимуть перетворення в освітньому процесі: відслідковування змін на ринку праці та створення навчальних планів відповідно до результатів досліджень; організація практичних занять, тренінгів та ділових ігор; розвиток ключових компетентностей, потрібних для подальшої професійної кар'єри після закінчення вузу; інтеграція цих навичок у практичну діяльність шляхом тренінгів³. Вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах нерозривно пов'язане з підготовкою студентів до їхньої майбутньої професійної кар'єри та спрямоване на розвиток здатності до спілкування, особливо в професійному колі. Це спонукає до пошуку таких форм освітньої роботи, які ґрунтуються на реальних зразках комунікативної поведінки носіїв мови. Ю. Малік та О. Нікітенко провели дослідження ключових питань використання штучного інтелекту (надалі – ШІ) у контексті вивчення іноземних мов. Щоб встановити корисність інструментів ШІ, було зібрано фокус-групу студентів економічного профілю, а також проведено онлайн-опитування щодо ефективності ШІ під час аудиторних занять з іноземної мови. Відповідно до отриманих відповідей, 87% респондентів висловили позитивне ставлення до інтеграції ШІ в освітній процес, підкреслюючи позитивні сторони віртуальних асистентів (чатботів) та інтелектуальних університетських платформ⁴.

Ефективність застосування штучного інтелекту в інтерактивному навчанні мовам вивчав також С. Генг⁵. Натомість, Л.Конке, Б.Л. Мораус і Д.Цзоу, зосередившись на потенціалі генеративного ШІ, встановили цифрові навички, що необхідні як викладачам, так і учням, для етичного та результативного використання технології в мовному

² Сергєєва Г. Інтерактивні методи у викладанні іноземної мови онлайн. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 61. С. 200–205. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-32> (дата звернення : 11.09.2024).

³ Шастало В. О. Новітні технології викладання іноземної мови (англійської) для студентів факультету іноземних мов. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 31. С. 375–387. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-375-387> (дата звернення: 11.09.2024).

⁴ Малік Ю. І., Никитенко О. В. Використання штучного інтелекту як інноваційного інструменту під час навчання іноземних мов у ЗВО. *Перспективи та інновації науки*. 2024. Випуск 37. № 5(39). С. 326–338. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/11618/11678> (дата звернення: 11.09.2024).

⁵ Geng C. Research on the effectiveness of interactive e-learning mode based on artificial intelligence in English learning. *Entertainment Computing*. 2024. Vol. 51. 100735. URL: <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100735> (дата звернення: 11.09.2024).

навчанні⁶. На переконання Т. Капітан, під час навчання у вищих навчальних закладах (ЗВО) слід відмовлятися від зубріння текстів іноземною мовою, які не знадобляться студентам у професійній сфері. Натомість необхідно вдаватися до сучасних та якісних автентичних матеріалів, щоб забезпечити готовність здобувачів вищої освіти до усвідомленого використання іноземної мови в подальшому житті та кар'єрі, оскільки вільне володіння іноземними мовами є однією з ключових вимог сучасних роботодавців⁷. Завданням цієї роботи є вивчення та визначення найбільш продуктивних інноваційних методів викладання іноземних мов в українських ЗВО.

Завдання роботи:

- 1) зробити аналіз ключових інноваційних методик та підходів до викладання іноземних мов, що використовуються у вищих навчальних закладах України;
- 2) визначити, наскільки дієвими є ці способи для покращення рівня знання іноземних мов серед тих, хто навчається;
- 3) визначити способи покращення методів викладання іноземних мов, спираючись на аналіз успішних практик з-за кордону.

1. Вивчення мов у цифрову епоху: майбутнє комунікації

Аналізуючи сучасні європейські тренди в царині вивчення іноземних мов, стає зрозуміло, що наразі у світі розгортаються три взаємозалежні процеси. Ці процеси зумовлюють потребу в глибокому володінні іноземними мовами: глобалізація, інформатизація та культурний взаємообмін. Зважаючи на збільшення інформаційних обсягів, розширення міжнародного співробітництва й глобалізацію економіки, а також розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, ефективна міжкультурна комунікація виглядає як нагальна необхідність. Методика навчання іноземних мов розкривається як галузь знань, що постійно вивчає найефективніші підходи до викладання. Володіння іноземною мовою, особливо англійською, на сучасному етапі – це конкурентна перевага, яка визначає успіх у багатьох сферах людського життя: від науково-технічного розвитку до працевлаштування, економічного процвітання та громадських відносин. Освітня стратегія Європейського Союзу наголошує на важливості вивчення щонайменше двох іноземних мов, де англійська, здебільшого, є мовою міжнародного спілкування не лише в Європі, а й у всесвітньому просторі.

⁶ Kohnke L., Moorhouse B. L., Zou, D. ChatGPT for language teaching and learning. *Relc Journal*. 2023. № 54(2). P. 537–550. URL: <https://doi.org/10.1177/00336882231162868> (дата звернення: 11.09.2024).

⁷ Капітан Т. А. Використання інноваційних форм навчання на уроках англійської мови. *Наукові записки*. 2021. № 194. С. 126–129. DOI:10.36550/2415-7988-2021-1-194-126-129

Англомовна комунікативна компетентність розглядається як щоденний помічник для інтелектуально розвиненої особистості, а також як вагомий шлях до розвитку відчуття «європейської ідентичності» в суспільстві. З огляду на нинішні зміни в українській освіті, такі підходи, як компетентнісний та міжкультурний, націлені на поглиблене оволодіння мовою, особливо у фахових дисциплінах, як-от у юридичній термінології, що вважається однією з найважливіших галузевих термінологій і є непростим завданням під час вивчення іноземної мови⁸. Це перегукується зі світовим трендом, коли новаторські прийоми, скажімо, технології віртуальної реальності чи онлайн-простори, сприяють моделюванню реалістичних професійних сценаріїв, що надає змогу студентам використовувати юридичну англійську мову на практиці. Даний спосіб збагачує мовну підготовку, гарантуючи відповідність вимогам (наприклад, B2) та сприяючи здобувачам освіти у орієнтуванні в конкретних термінологічних системах, що надзвичайно важливо для України в умовах глобалізації. Впровадження цілісного та гармонійного підходу до розвитку комунікативних, мовних, міжкультурних та основних професійних навичок, безумовно, допоможе покращити володіння іноземною мовою в конкретних робочих ситуаціях спілкування на кожному подальшому щаблі навчання. Стосовно міжкультурного підходу до викладання іноземних мов, важливо відзначити, що він з'явився у відповідь на глобальне розширення мультилінгвізму та усвідомлення ключової ролі міжкультурного спілкування. Хоча цей підхід поки що не надто поширений у вищих навчальних закладах, його цінність є великою, особливо в умовах посилення міжкультурної та міжнаціональної взаємодії, що є характерним для сучасності. Головна концепція методики полягає не просто у оволодінні мовою як засобом взаємодії, а в усвідомленні культури спілкування, властивій для певної мовної та соціокультурної групи⁹.

Найсучаснішим підходом на сьогодні є все ж таки цифрова освіта. Високоякісна мовна підготовка здобувачів вищої освіти немислима без використання інноваційних освітніх технологій. Найдеєвішими підходами є професійно спрямоване вивчення іноземної мови, проектна робота в освітньому процесі, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами для іноземних мов (мультимедійні системи), дистанційні технології, використання інтернет-ресурсів, а також навчання в комп'ютер-

⁸ Pavlov V. The specificity of legal terminology in implementation of the competence approach in learning English. *Economics. Finances. Law*. 2024. № 5. P. 124–127. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.5.23> (дата звернення: 11.09.2024).

⁹ Марєєв Д. А., Геворгян К. Л., Колодіна Л. С. Сучасні методики викладання іноземних мов у ЗВО. *Академічні студії*. 2022. № 1. С. 257–265. URL: <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.40> (дата звернення: 11.09.2024).

ному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта та інші)¹⁰. Викладачі ЗВО України активно комбінують різні формальні та неформальні форми викладання іноземних мов.

Форми вивчення іноземних мов:

- виконання персональних робіт з відправленням здобутків для контролю викладачем через онлайн-ресурси та платформи.
- використання штучного інтелекту, конкретно чат-ботів, для покращення вивчення іноземних мов і розвитку комунікаційних умінь.
- застосування комунікативної методики викладання в онлайн-форматі для розмовного клубу

Сучасне життя спонукало до широкого впровадження онлайн-формату в усі сфери нашого існування, зокрема й у освіту. Speaking club, що є дієвим методом вдосконалення усної мови, теж підкорився цій тенденції. Результативність таких занять значною мірою залежить від застосовуваних методів викладання.

В умовах онлайн-занять розмовного клубу комунікативний підхід є вкрай доречним. Його суть полягає у створенні наближених до реальності комунікативних сценаріїв, де студенти активно спілкуються між собою та з викладачем, використовуючи іноземну мову для обміну думками, інформацією та емоціями.

Основоположним положенням комунікативного підходу є акцент на формуванні прикладних мовленнєвих вмінь, зокрема: навичок аудіювання, розуміння почутого, говоріння та реагування. Застосування рольових ігор, дебатів, проєктної діяльності та інших інтерактивних вправ допомагає учням здолати мовний бар'єр і без обмежень артикулювати власні міркування.

Онлайн-формат розширює горизонти для реалізації комунікативного підходу. Використання відеоконференцій, інтерактивних платформ, онлайн ігор та інших цифрових ресурсів суттєво урізноманітнює та робить уроки більш захопливими.

Успішне використання комунікативної методики в онлайн просторі вимагає ретельної підготовки та налагодження занять. Викладачеві слід формувати комфортне середовище для взаємодії, оперативно реагувати на відгуки студентів та підтримувати їхній інтерес. Крім того, необхідно враховувати технічні моменти, зокрема якість відеоконференцій та наявність доступу до електронних матеріалів.

Використання ресурсів платформ масових відкритих онлайн-курсів (МООС). Онлайн платформи для освіти, як-от МООС, відкривають двері до неосяжного світу освітніх ресурсів, які можна

¹⁰ Капітан Т. А. Використання інноваційних форм навчання на уроках англійської мови. *Наукові записки*. 2021. № 194. С. 126–129. DOI:10.36550/2415-7988-2021-1-194-126-129

вивчати безкоштовно. Вони містять у собі відеолекції, навчальні матеріали у текстовому форматі, інтерактивні завдання, а також майданчики для дискусій.

Матеріали придатні для різноманітного використання: для самостійного пізнання нового, як підмога до шкільного курсу, для готування до контрольних робіт чи іспитів, або просто для розширення обріїв.

Важливо пам'ятати, що хоча більшість навчальних матеріалів є безкоштовними, певні курси можуть містити платні опції. Наприклад, це можуть бути сертифікати про завершення курсу або можливість участі в оцінюваних завданнях. Перед тим, як розпочати роботу над курсом, радимо ретельно ознайомитися з його умовами використання.

Проведення практичних занять з застосуванням відеоконференцій або вебінарів.

Застосування комунікаційних технік задля обговорення нагальних питань зі студентами вищих навчальних закладів на форумах та в чатах.

Сприйняття інформації через цифрові інструменти й подальше її засвоєння студентами значно полегшується та підвищує свою результативність. Крім цього, використовуючи ці засоби, студенти вищої школи паралельно й успішно удосконалюють чотири ключові, взаємозалежні та взаємодоповнюючі вміння: аудіювання, усне мовлення, читання та письмо¹¹.

Читання та аудіювання становлять собою навички, без яких неможливо повноцінно осмислювати інформацію. У свою чергу, мовлення та письмо – це продуктивні вміння. Разом вони визначають спосіб передачі відомостей (усний або письмовий) і напрям – отримання чи продукування інформації. Цей підхід знадобиться не лише для тих, хто вивчає іноземну мову, а й для людей, які володіють нею як рідною.

2. Майбутнє мовної освіти: інтерактивні технології та цифрові ресурси

Важливим етапом для покращення опанування іноземними мовами є впровадження інтерактивних методик. Ці методи зосереджені на активному залученні, самостійному висловлюванні та критичному аналізі з боку кожного студента¹².

¹¹ Боса В. П., Сулим В. Т., Байдюк Л. М. Використання сучасних методик викладання у процесі вивчення іноземних мов. *Наукові записки*. 2023. № 209. С. 114–118. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-114-118

¹² Ihnatova O., Poseletska K., Matiuk D., Hapchuk Ya., Borovska O. The application of digital technologies in teaching a foreign language in a blended learning environment. *Linguistics and Culture Review*. 2021. Vol. 5. № 4. P. 114–127. URL: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5ns4.1571> (дата звернення : 11.09.2024).

Необхідно підкреслити, що інтерактивні підходи відкривають доступ до сучасних освітніх технологій. Інтерактивний формат електронного навчання пропонує здобувачам більш адаптований та індивідуальний навчальний процес, використовуючи широкий спектр технічних засобів¹³. Застосування інтерактивних підходів у викладанні іноземних мов має на меті створити середовище та умови, які заохочують взаємодію між учасниками навчального процесу, як індивідуально, так і в парах та групах. До таких методів зараховують презентації, рольові ігри, дебати, дискусії, виконання проєктів та креативні завдання. Ефективним інструментом для організації інтерактивного навчання виступають інформаційно-комунікаційні технології. Якби ще зовсім недавно, на звичайних заняттях, залучення інформаційних технологій у вивчення іноземних мов не вважалося пріоритетним, а обмежувалося відтворенням аудіо- та відеофайлів, демонструванням презентацій, проєктуванням картинок на екран та використанням віртуальної дошки, то з переходом в онлайн-простір досягнення освітніх цілей без цифрових інструментів та додатків стало неможливим¹⁴. Для налагодження спілкування між усіма, хто бере участь в освітньому процесі онлайн у вишах України, використовуються різноманітні цифрові засоби. Скажімо, щоб облаштувати інтерактивне навчальне середовище під час онлайн-лекції з відеоінструментом ZOOM, практичним та зручним рішенням буде застосування функціоналу, як-от: чат, опитування, засоби розмітки, дошка для малювання, сесійні зали для роботи в групах, спільний екран. Дієвим інструментом для проведення онлайн-занять у захопливому та інтерактивному форматі є платформа для створення презентацій Pear Deck.

Вона може похвалитися вражаючими можливостями, даючи змогу не тільки розробляти інтерактивні презентації, а й перетворювати готові презентації з інших форматів на інтерактивні. Одним з плюсів Pear Deck є можливість побудови цілісного заняття, додаючи до слайдів не тільки текст та ілюстрації, а й файли будь-якого типу, у тому числі аудіо та відео, а також посилання. Ця платформа також надає інструменти для створення різних інтерактивних завдань, що стимулюють активну участь студентів у навчальному процесі, а викладач має змогу у реальному часі спостерігати за роботою всієї групи та коригувати або роз'яснювати матеріал, якщо це потрібно. Для закріплення пройденого та оцінки розуміння теми доцільно використовувати вебресурс Learning

¹³ Geng C. Research on the effectiveness of interactive e-learning mode based on artificial intelligence in English learning. *Entertainment Computing*. 2024. Vol. 51. 100735. URL: <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100735> (дата звернення: 11.09.2024).

¹⁴ Сергеева Г. Інтерактивні методи у викладанні іноземної мови онлайн. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 61. С. 200–205. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-32> (дата звернення : 11.09.2024).

Apps (<https://learningapps.org/>). Він відкриває доступ до наявних завдань і дає змогу розробляти власні завдання. Цей інструмент розроблено з метою інтеграції інтерактивних модулів у навчальний процес. Серед плюсів платформи виділяються привабливий інтерфейс, легкість у користуванні та різноманітність завдань, котрі можуть слугувати фундаментом для власних проєктів¹⁵. Суттєвим є також україномовний інтерфейс, що дозволяє українським викладачам вищих навчальних закладів без перешкод застосовувати ресурс у викладанні іноземних мов. Викладач має право визначити тип вправи (знаходження відповідників на картинках, опитування з варіантами відповідей, поєднання слів, заповнення пропусків у тексті та інше), враховуючи навчальну мету, поставлені завдання та специфіку дисципліни. Інтерактивне заняття з використанням цього інструменту дозволяє не тільки оперативно контролювати рівень знань, але й урізноманітнювати традиційні методи викладання іноземних мов, додаючи інноваційні елементи. Крім того, інтерактивні завдання сприяють максимальній залученості студентів до освітнього процесу та підвищують ефективність навчання.

Застосування автентичних відео та аудіозаписів позитивно впливає на вдосконалення вимови та полегшує сприйняття іноземної мови студентами. З цією метою можливо використовувати спеціальні ресурси, наприклад, YouTube або виступи TED. Мобільні пристрої глибоко інтегровані в сучасне життя та все активніше залучаються до освітнього процесу, особливо в контексті вивчення іноземних мов, зокрема, під час дистанційного навчання. Мобільні електронні словники, такі як Multitran, Lingvo, Google Translate та інші, є надзвичайно корисними помічниками в онлайн-освіті як для викладачів, так і для студентів. Вони не обмежуються миттєвим перекладом окремих слів чи словосполучень, але й нерідко презентують словникові статті з прикладами застосування та фонетичними варіаціями. З-поміж корисних інструментів варто відзначити Quizlet – платформу для розробки та поширення навчальних вправ, а також Nearpod – ресурс, що містить віртуальні матеріали, ігри та інтерактивні компоненти для створення уроків, які сприяють глибшому розумінню навчального контенту учнями. Різноманітні інтернет-платформи можуть бути результативним лінгводидактичним засобом. Наприклад, Duolingo – це платформа, де можна вивчати більше 30 мов. Вона використовує ігровий формат, щоб допомогти краще запам'ятовувати нові слова та граматику. Засвоєння відбувається через повторення та практичні завдання.

¹⁵ Banyoi V., Kharkivska O., Shkurko H., Yatskiv M. Tools for Implementing Distance Learning during the War: Experience of Uzhhorod National University, Ukraine. *SSRN Electronic Journal*. 2023. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4348364> (дата звернення: 11.09.2024).

Memrise – це вебсайт і додаток, який розроблено лінгвістами для вивчення мов, але також пропонує й інші навчальні матеріали. На Memrise викладачі можуть розробляти власні навчальні курси, використовуючи картки з асоціаціями, наприклад, для вивчення складних лексичних одиниць англійської мови. Крім того, користувачі можуть користуватися вже підготовленими наборами карток, які розробили кваліфіковані лінгвісти. Один з ключових позитивів платформи полягає не тільки в практиці правопису слів та висловів, але й у покращенні навичок аудіювання, завдяки справжнім аудіозаписам від носіїв мови. Завдяки великому вибору курсів, створених експертами з англійської, Memrise дозволяє вивчати мову в її природному середовищі. Платформа забезпечує доступ до багатьох інструментів для навчання, починаючи від коротких занять і закінчуючи великою бібліотекою відео та аудіоматеріалів. Технології розпізнавання мовлення, корекції орфографії та формування речень сприяють покращенню вимови та граматичних навичок. Необхідними ресурсами для викладання мов є веб-сайти ключових видавництв, зокрема, Oxford Practice Grammar, Cambridge English та Macmillan English, які служать незамінним помічником для викладачів англійської мови. Суттєвим чинником у процесі опанування іноземної мови є застосування сучасних навчально-методичних комплексів, розроблених закордонними видавництвами, зокрема Oxford University Press, Longman, Macmillan, Cambridge, Express Publishing. Ці комплекси базуються на комунікативному підході до вивчення, сприяючи збалансованому оволодінню чотирма видами мовленнєвої діяльності: читанням, аудіюванням, письмом та говорінням. Всі матеріали структуровані за рівнями складності – від початкового (A1) до найвищого рівня володіння мовою (C2). Здебільшого навчальний комплект складається з: підручника (Student's Book), зошита для практичних робіт (Workbook), довідника з граматики (Grammar Book), аудіодисків (Class CD), посібника для вчителя з методичними рекомендаціями (Teacher's Book), електронної версії підручника (ieBook), збірника тестових завдань (Test Booklet), а також програмного забезпечення для інтерактивної дошки (IWB). Ці сучасні навчальні матеріали дають змогу студентам послідовно опановувати ключові стратегії роботи з кожним видом мовленнєвої діяльності та готуватися до формату міжнародних мовних екзаменів. Чітко визначені рівні володіння мовою дозволяють об'єктивно оцінювати прогрес студентів, відслідковувати їхні успіхи та ставити реалістичні цілі на кожному етапі навчання. Значний потенціал у освоєнні іноземних мов відкриває застосування штучного інтелекту. Ці інновації роблять процес навчання більш зручним, захопливим та результативним, одночасно сприяючи розвитку комунікаційних

умінь серед тих, хто навчається. Крім того, здатність інструментів ШІ до адаптації дозволяє налаштовувати процес навчання під особисті потреби та рівень знань кожного студента, що веде до кращого розуміння матеріалу та збільшення зацікавленості до навчання. На сьогоднішній день арсенал інструментів ШІ дуже широкий.

Сервіси ШІ для вивчення іноземних мов

Сервіс – ChatGPT

Характеристика – це чат-бот, що послуговується нейронними мережами та машинним навчанням для створення докладних, логічно вибудованих і взаємопов'язаних відповідей, зважаючи на наявні мовні зразки. ChatGPT стає помічником викладачів, аналізуючи відповіді учнів, виправляючи структуру речень, лексичний склад та загальний зміст текстів. Powered Tools For English Teachers (Twee) – онлайн-майданчик для допомоги викладачам під час викладання іноземних мов. Він спрощує процес конструювання завдань, вікторин, тестів та планів уроків. Крім того, платформа дає змогу оперативно формулювати питання до будь-якого відео з YouTube, складати есе, листи та різноманітні тексти, а також генерувати запитання з варіантами відповідей. TTSMaker – це незамінний помічник для викладачів, який відчиняє двері до нових підходів у викладанні іноземних мов.

Завдяки цьому сервісу можливо конструювати інтерактивні аудіо-файли, які перетворюють навчання на захопливий та результативний процес. TTSMaker також може знадобитися тим, хто навчається, але має особливі потреби, полегшуючи їм розуміння та засвоєння матеріалу.

Bing – це пошукова система, призначена для знаходження потрібної інформації та сприяння у прийнятті зважених рішень. Сервіс також містить інтегровану функцію перекладу, яка забезпечує переклад тексту з однієї мови на іншу.

Teacher Toolkit – це значний онлайн-ресурс, створений спеціально для педагогів, що надає широкий спектр інструментів, матеріалів та ідей для вдосконалення навчального процесу. Цей ресурс надає доступ до величезної кількості корисних матеріалів та засобів (наприклад, готові шаблони презентацій, роздаткові матеріали та інтерактивні завдання, а також інструменти для створення власних навчальних ресурсів – інтерактивних дошок, вікторин). Тут передбачена можливість спілкування з колегами, обміну досвідом та отримання потрібної допомоги.

3. Освітня революція в Україні: впровадження ШІ та віртуальної реальності

Цей комплекс інструментів, що базується на штучному інтелекті, відкриває перед викладачами безліч можливостей для розробки персоналізованих навчальних траєкторій. Кожен педагог матиме змогу адаптувати інструменти відповідно до індивідуальних особливостей кожного студента, беручи до уваги їх рівень підготовки, навчальні переваги та сферу зацікавлень. Такий варіативний підхід не тільки збільшує результативність навчання, але й робить процес освоєння мови значно захопливішим та цікавішим.

Результати численних досліджень свідчать про те, що застосування штучного інтелекту істотно спрощує та покращує процес онлайн-вивчення іноземних мов, завдяки таким платформам та додаткам, як Duolingo, Kahoot, Babbel, Knowable. Ці сервіси здатні зацікавлювати студентів та оптимізувати час, потрібний для опанування мови. Такі ресурси спроектовано для досягнення відчутних результатів, роблячи навчання більш захопливим та продуктивним, що, своєю чергою, сприяє покращенню рівня знань.

В умовах впровадження новаторських підходів у сферу освіти в Україні, ключовим є усвідомлення важливості технології віртуальної реальності. VR стає засобом усунення перешкод у вивченні іноземних мов, через створення умов для реального спілкування, перетворюючи навчальний процес на захопливе дійство. Це позитивно впливає на зацікавленість учнів та їх здатність до ефективної комунікації¹⁶.

Активне залучення різних мовних матеріалів з мережі Інтернет позитивно позначається на спілкуванні, сприяє формуванню індивідуального ставлення до мови та розвиває вміння її застосовувати в реальних обставинах. В процесі освоєння іноземних мов широко використовуються VR-додатки, серед яких варто відзначити:

1. Mondly – перший VR-додаток, що має інтегрованого чат-бота та розпізнавання мовлення. Завдяки цьому можна спілкуватися на звичні теми з віртуальними персонажами.

2. VR Learn English – додаток для опанування англійської лексики, де користувач переміщується віртуальним світом, прослуховуючи назви предметів та їх запам'ятовуючи;

3. VRSpeech – це додаток для покращення словникового запасу та навичок спілкування у реалістичних сценаріях, з використанням високоякісної технології розпізнавання мови.

¹⁶ Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. Інноваційна педагогіка. *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті*. 2021. № 32. С. 166–173. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.33> (дата звернення : 11.09.2024).

4. AltspaceVR – це платформа, яка дає змогу проводити віртуальні зустрічі, такі як реаліті-шоу, зустрічі, інтерв'ю, навчальні заняття, презентації та виступи, з забезпеченням інтерактивної участі в кожній з цих подій.

За великим рахунком, кожна освітня платформа наділена своїми плюсами та мінусами, що дає викладачу можливість обрати найбільш відповідний засіб для роботи. Застосування цифрових технологій у процесі освоєння іноземної мови сприяє підвищенню ефективності та якості навчання, відповідності сучасним освітнім цілям, посиленню мотивації студентів, врахуванню країнознавчих аспектів, а також створенню захопливих занять.¹⁷

Проаналізувавши закордонний досвід викладання іноземних мов, зокрема у Польщі, Великобританії та Швейцарії, можна визначити наступні перспективи для України: 1) забезпечення поступового опанування іноземної мови згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CEFR), встановивши рівні B2 для бакалаврів, C1 для магістрів, C2 для докторів філософії, з можливістю відповідної сертифікації; 2) збільшення обсягу навчального часу на вивчення іноземної мови, її введення як предмету за вибором студентів, а також зарахування іспиту з іноземної мови до списку обов'язкових випробувань під час підсумкової атестації у вишах; 3) заохочення викладачів вищих навчальних закладів до проходження стажувань за кордоном, долучення до міжнародних професійних організацій, а також створення можливостей для короткострокового викладання за кордоном; 4) застосування методики предметно-мовної інтегрованої освіти (CLIL) або інтегрованого викладання професійних дисциплін іноземними мовами, організованого командою викладачів з відповідною кваліфікацією; 5) активізація професійного спрямування вивчення іноземних мов з метою формування мотивуючого простору для студентів нефілологічних спеціальностей; 6) забезпечення доступу до вивчення професійних предметів іноземною мовою; 7) запровадження практики підготовки та захисту кваліфікаційних робіт, написання публікацій, виступів на конференціях, використовуючи іноземну мову; 8) забезпечення підґрунтя, що сприятиме здобуттю випускниками подвійних дипломів. Застосування CLIL (вивчення предмету через мову) в освітніх програмах шкіл Заходу демонструє тенденцію до підвищення стандартів знання іноземної мови протягом останніх десяти років. Тепер недостатньо просто володіти іноземною, щоб підтримувати бесіди зі спів-

¹⁷ Гаврілова Л., Бескорса О., Ішутіна О. Європейський досвід підготовки майбутніх учителів англійської мови початкової школи в умовах цифровізації освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 5(5). С. 153–171. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/739/741> (дата звернення: 11.09.2024).

розмовниками з інших країн у типових життєвих обставинах. Натомість, наголос робиться на розвитку людини, яка зможе застосовувати мову в широкому спектрі ситуацій, що значно виходять за рамки звичайного щоденного обміну думками. Помітно прагнення враховувати пізнавальні потреби особистості задля підготовки фахівця, здатного до співпраці з представниками різних культур у вирішенні комплексних задач. Головна відмінність між класичним та інноваційним підходами до навчання іноземних мов криється в акцентах: традиційне навчання орієнтоване на викладача, в той час як інноваційне зосереджується на здобувачах освіти. Таким чином, новаторське навчання активно долучає майбутніх спеціалістів до процесу здобуття власних знань. На додачу, воно акцентовано на розвиток у тих, хто навчається, ключових вмінь, що є необхідними для конкуренції у глобальному світі, зокрема, критичного аналізу, творчого підходу, здібностей до комунікації та співпраці.

ВИСНОВКИ

Вивчення іноземних мов нині – невід'ємна частина буття успішної людини. Глобальні зрушення в суспільстві, що відбуваються як в Україні, так і в світі в цілому, зумовили трансформацію ролі іноземної мови в освітньому процесі. Вона більше не розглядається як звичайний навчальний предмет, а є ключовим компонентом сучасної вищої освіти та важливим знаряддям для досягнення професійного успіху. Одним з найважливіших викликів, що постає перед викладачами іноземних мов зараз, є організація навчального процесу та взаємодії зі студентами в онлайн-форматі, щоб зробити ці процеси злагодженими, комфортними та сприяти створенню атмосфери спільної присутності, ніби ми всі в одній аудиторії. Інноваційні методики розкривають перед студентами двері до розвитку критичного аналізу, здатності працювати у колективі, стимулювання зацікавленості в навчанні та формування самостійності. Підтвердження результативності цих технік підкреслює їх важливу роль у покращенні рівня мовної освіти в Україні. Інтерактивні підходи до викладання, з використанням мультимедіа та новітніх технологій, суттєво полегшують розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу, тоді як компетентнісний напрям забезпечує розвиток як мовних навичок, так і професійних та міжкультурних вмінь. Натомість, серцевина результативного використання цих можливостей полягає у глибинному розумінні їхньої сутності та оптимальних шляхів втілення. Грамотний підбір методик та відповідних інноваційних рішень, що забезпечують найвищий ефект, слугує запорукою успішного досягнення освітніх цілей. Використання цифрових технологій та нововведень у викладанні іноземних мов сприяє становленню особис-

тості, здатної до адаптації та самореалізації в умовах сучасного, мінливого соціокультурного простору. Для подальшого покращення викладання іноземних мов в Україні варто взяти за взірць іноземний досвід. Там широко застосовуються підходи, які поєднують вивчення мови з практичними ситуаціями спілкування, а також більш адаптивні методи оцінювання знань. Перспективним вектором майбутніх наукових розвідок бачимо окреслення методів покращення рівня педагогічної вправності викладачів іноземних мов у вищих навчальних закладах України з метою дієвого впровадження новацій в освітній процес.

АНОТАЦІЯ

Дане дослідження зосереджується на дослідженні актуальних стратегій та методик, які застосовуються в Україні у сфері викладання іноземних мов. У сучасному світі вільне володіння іноземною мовою набуло статусу значущої конкурентної переваги, що визначально впливає на ключові сфери людського буття: від науково-технічного прогресу до працевлаштування, економічного добробуту та соціальної взаємодії. У даному дослідженні зосереджено увагу на передових технологіях та методиках, спрямованих на збільшення результативності навчального процесу, зокрема через застосування інтерактивних онлайн-інструментів, мультимедійних платформ та мобільних застосунків. Проаналізовано найпоширеніші стратегії викладання іноземних мов, що застосовуються у сучасних вищих навчальних закладах. Серед таких інструментів – застосування штучного інтелекту, а саме чат-ботів, для поліпшення навичок спілкування, використання комунікативних підходів навчання в цифровому форматі, використання навчальних ресурсів з платформ масових онлайн-курсів, організація практичних занять через відеоконференції або вебінари. Ключовим напрямком удосконалення процесу вивчення іноземної мови є інтеграція інтерактивних методик викладання. До таких підходів зараховують презентації, імітаційні ігри, диспути, проєктну діяльність та креативні завдання. Інформаційно-комунікаційні технології та штучний інтелект виступають ефективним засобом для організації інтерактивного навчання. Проаналізовано низку інструментів, що використовують штучний інтелект, з метою адаптувати навчання до індивідуальних особливостей та попередніх знань кожного студента вищої школи. В умовах інтеграції новаторств у систему української освіти, неможливо обійти увагою вагоме значення технології віртуальної реальності, що сприяє відтворенню реалістичних сценаріїв комунікації. Зосереджено увагу на пристосуванні міжнародного досвіду до національної освітньої системи. Це, зокрема, стосується впровадження методів, таких як CLIL (Предметно-мовне інтегроване навчання), та вико-

ристання технологій штучного інтелекту для сприяння освітньому процесу. Виявлено, що застосування новаторських підходів у вивченні іноземних мов сприяє становленню особистості, котра може реалізувати себе у світі, що постійно змінюється, в сучасному соціально-культурному контексті.

Література

1. Мудрик Д. П. Сучасні освітні технології у викладанні дисципліни «Іноземна мова» у закладах вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 2(30). С. 1274–1285. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/9090/9137> (дата звернення: 11.09.2024).
2. Сергєєва Г. Інтерактивні методи у викладанні іноземної мови онлайн. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 61. С. 200–205. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-32> (дата звернення: 11.09.2024).
3. Шастало В. О. Новітні технології викладання іноземної мови (англійської) для студентів факультету іноземних мов. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 31. С. 375–387. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-375-387> (дата звернення: 11.09.2024).
4. Малик Ю. І., Никитенко О. В. Використання штучного інтелекту як інноваційного інструменту під час навчання іноземних мов у ЗВО. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5(39). С. 326–338. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/11618/11678> (дата звернення: 11.09.2024).
5. Geng C. Research on the effectiveness of interactive e-learning mode based on artificial intelligence in English learning. *Entertainment Computing*. 2024. Vol. 51. 100735. URL: <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100735> (data zvernennya: 11.09.2024).
6. Kohnke L., Moorhouse B. L., Zou, D. ChatGPT for language teaching and learning. *Relc Journal*. 2023. № 54(2). R. 537–550. URL: <https://doi.org/10.1177/00336882231162868> (data zvernennya: 11.09.2024).
7. Капітан Т. А. Використання інноваційних форм навчання на уроках англійської мови. *Наукові записки*. 2021. № 194. С. 126–129. DOI:10.36550/2415-7988- 2021-1-194-126-129
8. Pavlov V. The specificity of legal terminology in implementation of the competence approach in learning English. *Economics. Finances. Law*. 2024. № 5. P. 124–127. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.5.23> (data zvernennya: 11.09.2024).
9. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інноваційна педагогіка. Інформаційно-комунікаційні*

технології в освіті. 2021. № 32. С. 166–173. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.33> (дата звернення : 11.09.2024).

10. Боса В. П., Сулим В. Т., Байдюк Л. М. Використання сучасних методик викладання у процесі вивчення іноземних мов. *Наукові записки*. 2023. № 209. С. 114–118. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-114-118

11. Ihnatova O., Poseletska K., Matiiuk D., Hapchuk Ya., Borovska O. The application of digital technologies in teaching a foreign language in a blended learning environment. *Linguistics and Culture Review*. 2021. Vol. 5. №4. P. 114–127. URL: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5ns4.1571> (дата звернення : 11.09.2024).

12. Banyoi V., Kharkivska O., Shkurko H., Yatskiv M. Tools for Implementing Distance Learning during the War: Experience of Uzhhorod National University, Ukraine. *SSRN Electronic Journal*. 2023. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4348364> (дата звернення: 11.09.2024).

13. Гаврілова Л., Бескорса О., Ішутіна О. Європейський досвід підготовки майбутніх учителів англійської мови початкової школи в умовах цифровізації освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 5(5). С. 153–171. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/739/741> (дата звернення : 11.09.2024).

Information about the author:

Maistrenko Liudmyla Volodymyrivna,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of English Philology and

Translation

Odesa National Polytechnic University of Ukraine

1, Shevchenko avenue, Odesa, 65044, Ukraine